

עשרה כללים

1 מה שמצאתי בקונטרס הגר"א ז"ל. בע"ה.

א

כלל גדול בתורה, שכל מה שדברו כל המקובלים וכל התורה כולה הכל ברצונו ית' ובהשגחתו ופעולתו ולא דברו ח"ו בעצמותו ית' כלל וכלל, ואף גם רצונו הוא בערכו כמו שהוא בלתי תכלית כן רצונו הוא ג"כ בלתי תכלית לתת הטוב בלי תכלית, אך עלה ברצונו לעשות בריאות בעלי תכלית ובעלי גבול בכדי שיהי' האדם בעל בחירה ויהא בוחר ברצונו הטוב, ומחמת זה יהיו ראויים לקבל רצונו ית' הטוב. ואם יהי' הטוב בלי גבול ותכלית ואם כן הי' גם אם לא יבחר בטוב ולא הי' ניכר בזה כבודו ית', ועיקר בריאות העולם כולו להגלות כבוד מלכותו כענין כל הנקרא בשמי. לכן הוצרך לצמצם את רצונו הטוב שיהא בגבול ותכלית, והוא ראשית מציאותו

שתי ההענקות של "עשרה כללים" לוקות בשיבושים רבים, ואף לא אחת מהן ראויה להעניקה כמות שהיא כדי להעשות בסיס לההדרת נוסח הכללים. על כן חייב הייתי לברר ולתקן את נוסח עשרת הכללים. במקומות שמצאתי נוסח נכון באחת משתי ההענקות, רשמתי אותו בגוף החיבור, ואת רעהו רשמתי בחילופי הנוסחאות. במקומות שלא מצאתי נוסח נכון אף לא באחת משתי ההענקות, נאלצתי לתקנו על דעת עצמי ולהדפיסו בגוף החיבור, ואת נוסחי ההענקות לרשום רק בחילופי הנוסחאות.

תחילת החיבור נמצאת בשתי הענקות בכתב היד שלפנינו, ראה לעיל עמ' קז. ברשימת חילופי הנוסחאות סומנה העניקה ראשונה - א, והעניקה שנייה - ב. המשך החיבור נמצא בהעניקה אחת. באותם מקומות שנאלצתי לתקן את הנוסח על דעת עצמי לא רציתי לרשום את נוסח כתב היד תחת א, כיוון שיכול היה להוצר רושם כאילו הסתמכתי על ב, והלא אין ב כלל. על כן סימנתי את נוסח ההעניקה היחידה - כ, כלומר נוסח כתב היד לעומת הנוסח הנדפס על ידי.

נמצאו שלושה סימנים לשתי ההענקות שבכתב היד האחר:

א - העניקה ראשונה, במקום שיש מקבילה בהעניקה השנייה.

כ - העניקה ראשונה, במקום שאין מקבילה בהעניקה השנייה.

ב - העניקה שנייה.

סימנים נוספים:

[I] - סוגריים הנמצאים בכתב היד.

[] - השלמה משמרת כולל פה בכתב היד.

1 הגר"א ז"ל. בע"ה | א: הגר"א. בעו"ה ית'. || 4 כולה | א: כולו. || 5 בערכו | ב: כערכו. || 6 ג"כ בלתי תכלית | א: ג"כ בלתי תכלית, ב: ג"כ. || 7 תכלית | א: תכלת. || 8 בעל | א: בעלי. || ויהא | ב: ויהי. || 9 יהיו | ב: יהי. || ראויים | ב: ראוי. || ואם | א: ואים. || 10 ותכלית | א: ותכלת. || ואם כן | ב: וא"כ. || 12 הנקרא | א: הניקרא. || בשמי | ב: לשמו כו'. || 13 שיהא | ב: שיהי. || בגבול | א: בגבל. || ותכלית | א: ותכלת.

16-3 כלל גדול בתורה כו' | ראה לעיל עמ' קכב. || 12 כל הנקרא בשמי | ישעיהו מ. ז. אבות ו' יא.

15 העדר רצונו ית', והוא סוד הצמצום שצמצם את רצונו ית' בכדי שיהי אפשר לברואים לקבל רצונו הטוב אף שהם בעלי גבול ותכלית.

16 וזה הצמצום הראשון נקרא בשם עתיק. היינו שעתיק יש בו שני פירושים, אחד מלשון זקן שתרגומו עתיק, והב' מלשון ויעתק, הוא לשון סילוק, והיינו שהזקן הוא מימי קדם והיותר קדום מכל הוא הצמצום הזה ולכן נקרא בשם עתיק, וגם 20 מחמת שזה הצמצום הוא הסילוק הוא ג"כ סבת קריאת שמו עתיק, ומחמת שיש עוד כמה צמצומים אחר זה הצמצום הראשון נקרא זה הבחינה עתיק דעתיקין. והבן.

ב

25 וגם רצונו ית' א"א לידע הגם אחר הצמצום כי מחשבותיו עמקו מאד כ"ש רצונו, אפילו מחשבות האדם א"א לידע כ"ש וכ"ש וכ"ש מחשבותיו ית' וכ"ש רצונו, אך מתגלה לנו רצונו ע"י ג' דברים שהן בספר וספר וסיפור, כי ספר הוא לשון גילוי, והרצון מתגלה תמיד או ע"י מעשה או ע"י דיבור 30 שמגיד רצונו. והמעשה הוא כתיבה שכותב רצונו בספר,

14 הצמצום א ב: הצמצום. || 16 ותכלית א: ותכלית. || 17 נקרא א: ניקרא. || היינו א: הינו. || 18 שני ב: ב'. || 19 והיינו א: והינה. || מימי ב: ממי. || והיותר קדום ב: והיותר קדם. || 20 הצמצום א: ב: הצמצום. || 21 הצמצום א: הצמצום. || הסילוק א: סילוק. || סבת ב: סיבת. || 22 שיש עוד ב: שזה סוד. || 23 דעתיקין א: דעתקן. || 25 הצמצום א: הצמצום. || 26 אפילו א: אפי'. || 29 גילוי א: גלוי. || תמיד א: תמיד תמיד.

19 ויעתק | בראשית יב ח. || ויעתק הוא לשון סילוק | ראה לעיל עמ' קי. || 25-30 וגם רצונו ית' כו' | ראה לעיל עמ' קיב.

והמעשה ההוא מגלה רצונו ב' פעמים, א' בעת הכתיבה נתגלה רצונו על הספר, אך לא נתגלה עדיין בגילוי גמור, רק שיש בכח שיתגלה לכל הקורא בו, ובעת הקריאה נגלה בגילוי גמור. כן רצונו ית' נתגלה בכתיבה ב' פעמים כלומר 35 ע"י הספר ב' פעמים, אחד בעת הכתיבה שנחקקו ונכתבו כמו כתיבה השגחתו ורצונו בהאור אשר בה נבראו כל הברואים, וכן תמיד שהשגחתו ית' בא ע"י האור והוא הטוב שזהו רצונו כמ"ש וירא אלקים את האור כי טוב, אך עדיין הוא כספר החתום שאין מבינים בהם כבודו ית' ורצונו 40 האמיתי רק חכמים מחוכמים הקוראים בהם ומשימין עיון שכלם היטב בפעל ה' ובמעשה ידיו, כענין שכתוב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, ועיקר ה' במעמד הנבחר שעמדו אז כולם על הר סיני והשיגו כולם רצונו ית' מכל הברואים עד שראו והבינו מכל הברואים שהוא בראם ואין זולתו, 45 כמשי"ב ששמעו מכל הבריות אנכי ולא יהי לך, ולשון שמע

33 לכל א ב: וכל. || נגלה ב: נתגלה. || 34 כלומר ב: כלומר. || 35 פעמים א: ב"פ. || אחד א: א'. || ונכתבו א: וניכתבו. || 38 שזהו ב: שזה הוא. || 40 האמיתי ב: האמיתית. || הקוראים ב: הקוראין. || עיון שכלם היטב ב: עין שכולם הטוב. || 41 בפעל ב: בפועל. || 42 עיניכם א ב: עניכם. || אלה ב: אלה || כענין שנאמר מבשרי אחזה אלקי ומלפפני מבהמות הארץ מכולם להכיר כבודו ית'. || בהעתקה א נמצא המשפט, בשינוי נוסח, להלן שו' 46-48. || 42 ועיקר ב: והעיקר. || ה' ב: הוא. || 45 כמשי"ב ב: כמו שאמר. || הבריות ב: הברואים.

50-31 והמעשה ההוא כו' | ראה לעיל עמ' קיג. || 38 וירא אלקים | בראשית א ג. || 41 שאו מרום | ישעיה מ כו. || 45 ששמעו | על פי שמות רבה ה ט: "יהיה הקב"ה מדבר והקול יוצא ומחזיר בכל העולם, ישראל שומעין את הקול בא עליהם מן הדרום כו". || אנכי ולא יהיה לך | שמות כ ב.

הוא שהבינו מהם [[כמש"כ מלפנו מבהמות ארץ, ומבשרי
אחזה אלוך, והוא מעלת אברהם אבינו ע"ה שהשיג הכול
בשכלו קודם שדבר עמו הקב"ה]]. וגם הדבור עצמו הי' ג"כ
אז ששמעו דברי קדשו, כמש"כ פנים בפנים דיבר ה' עמכם,
והגיד לאדם מה טוב. וזהו רצונו ית', והן תר"ך מצות ממ"ש,
והן הן רצונו ית' ממש האמיתי הגנוז בתחלה בברואי העולם,
סוד טעמי המצות שכיסה עתיק יומין.

ועתיק יומין נקראו הששת ימי בראשית שהן הימים הקודמין
לכל והן נעלמים ג"כ, לכן ההשגחה אשר היו באותן הששת
ימים נקראו עתיק יומין, והטוב אשר בה ברואים אשר היו
באותן שנבראו אז נקראו טעמי המצות, שהן תכלית כוונתו
ית' אשר גזו בהם, ואפשר לברואים להשיג טעמים אלו אך
כשיה' הברואים בתכלית כוונת הבריאה, והיינו לע"ל
במהרה בימינו אי"ה שעתיק יומין יתיב וכורסין רמיו ויהיו

46 מלפנו מבהמות ארץ | א: מלפני מבהמות הארץ. ב: ראה לעיל שו" 42. || 48 בשכלו |
א: כשיכלו. ב: חסר, ראה לעיל שו" 41. || 49 כמש"כ | ב: כמה שאמר. || דיבר | א: דביר. ||
50 רצונו ית' | א: רצונו. || 51 בתחלה | ב: מתחילה. || בברואי העולם | א: בבראו העולם. ||
52 שכיסה | א: שכסה. || 54 נעלמים | ב: נעלמין. || 55 נקראו | א: ניקראו. || היו | ב:
הי'. || 56 שנבראו | א: שניבראו. || תכלית | א: תכלת. || 57 גזו | ב: גינו. || טעמים | א:
ב: טעמם. || 58 כשיה' | ב: כשיהי'. || בתכלית | א: בתכלת. || והיינו | א: והינה. || 59
במהרה בימינו | א: ב"ב. || אי"ה | א: איה"ש. || וכורסין | ב: וכורסן.

46 מלפנו | איוב לה יא. || ומבשרי | איוב יט כו. || 49 פנים בפנים | דברים ה ד. ||
50 והגיד לאדם | על פי מיכה ו ח: "הגיד לך אדם מה טוב". || 52 טעמי המצות
שכסה עתיק יומין | ראה לעיל עמ' קי. || 59 עתיק יומין | על פי דניאל ז ט: "חזה
היות עד די כרסן רמיו ועתיק יומין יתב".

שמים החדשים וארץ החדשה וישמח אד' במעשה כמו בעת
הבריאה, ויתגלה אז טעמי המצות שכסה ע"י, וזהו למכסה
עתיק.

ג

וענין הצמצום הוא בעת הבריאה, כשעלה ברצונו לברוא
שיהיו בתמונה זו, ונמצא התמונה ההיא דבק ברצונו ממש
אחר שעשה רצונו בדרך מעט, בכדי להיות מציאות הנבראים
יכולים לקבל ולהשיג רצונו שזהו תכלית כוונת בריאותו,
והתמונה ההוא פעל ועשה הבורא בחכמה ובתבונה ובדעת,
והיינו רצונו ית' המתפשט בתמונה ההיא שיתפעל הוא
בחכמה נפלאה מאוד, שיתהוו כח מ"ה כלומר כח מהיות
מְדַבֵּר אֵין והוא הנקרא חכמה. ובינה הוא המבין דבר מתוך
דבר, כלומר התפשטות רצונו במידה זו ובלא תוספות וגרעון
הוא מחמת שחפץ הבורא הי' שיהי' הבריאה בתמונה זו,
ואם הי' בתוספות או גרעון הי' נשתנה תמונה זו לתמונה

60 וארץ | ב: והארץ. || במעשה | ב: השם במעשיו. || 61 ע"י | ב: עתיק יומין. || 64 וענין |
ב: תעניין. || 65 דבק | ב: דבוק. || 67 תכלית | א: תכלת. || 69 והיינו | א: והינה. || המתפשט |
א: המשפשוט. || שיתפעל | ב: שיתפאל. || 70 מאוד | ב: מאד. || מ"ה | א: מ"ד. || כלומר |
ב: כלמר. || 71 מדבר אין | מנוקד בכתב היד. || הנקרא | א: הניקרא. || המבין | א: המיבין ||
72 כלומר | ב: כלמר. || 74 בתוספות | א: בתוסי'. || נשתנה | א: נשתנה.

60 שמים החדשים | על פי ישעיה סה יז: "כי הנני בורא שמים חדשים וארץ
חדשה". || 61 טעמי המצות שכסה ע"י | על פי פסחים קיט ע"א: "מאי למכסה
עתיק, זה המכסה דברים שכיסה עתיק יומין ומאי נינהו סתרי תורה, ואיכא
דאמרי זה המגלה דברים שכיסה עתיק יומין, מאי נינהו טעמי תורה". || למכסה
עתיק | על פי ישעיה כג יח: "ולמכסה עתיק".

75 מפני מה הי' בדרך כך ולא בחכמה אחרת, וכן הבינה אחרת, זו היא בינה, כלומר שהבין הבורא מהתמונה זו שא"א לקבל רצונו ית' בתוספות או בגרעון ויתקיים בתמונה ההוא והוא הנקרא בינה. וידיעת התמונה וצורתה ורצון הבורא בה המתפשט בה ותכליתה הוא דעת.

80 ואלו הג' ראשונות, כלומר החכמה הראשונה של הבריאה הראשונה התמונה של עצם הבריאה מפני מה הוא דוקא בתמונה זו ולא בתמונה אחרת, וכן טעם כוונת עיקר התכלית שחפץ בזו ולא בדבר אחר הוא נעלם מעין כל, ואסור לנו להרהר בזה כלל, על דרך שאמר במופלא ממך כו', רק במה שהורשית התבונן, כלומר בדבר שנעשה מהות וניתן לבעל

85 בחירה ורשות להתבונן בזה יש לך רשות, אבל בדבר שלא בא לכלל בריאה אין לך להתבונן ולהקשות מפני מה כי כך עלה בחפץ הבורא ית"ש, והן מחכמתו ותבונתו ודעתו הא"ס, כי אפילו זו החכמה והבינה והדעת אשר אפשר להשיג מסוד התורה שהוא הסיפור ומהברואים סוד הספר אין סוף לזו

90 החכמה והם נפלאים מאתנו, מכ"ש וכ"ש החב"ד שלא ניתן לברואים להתבונן שצריך לבלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר ואם רץ לבך שוב למקום, וענין המקום כמ"ש ברח לך אל

75 כלומר | ב: כלמר. || 76 בתוספות | א: בתוס'. || 79 כלומר | ב: כלמר. || 84 לחורח | ב: מהרהר. || על דרך שאמר | א: ע"ז נאמר. || 85 שהורשית | ב: שהורשתה. || כלומר | ב: כלמר. || לבעל בחירה ורשות | ב: לביח רשות. || 88 ית"ש | ב: ית'. || 92 פיך | ב: פי'. || 93 לבך | ב: לבכך. || וענין | ב: ועניין. || ברח | א: ב: בך.

84 במופלא ממך | חגיגה יג ע"א (על פי בן סירא ג יט-כ). || 89 מסוד התורה שהוא הסיפור ומהברואים סוד הספר | ראה בס"י ב ע"ג-ע"ד. || 93 ואם רץ לבך | יצירה א ה. || ברח לך | במדבר כד יא.

95 מקומך, כלומר אל מקומו הראשון שהוא שורש נשמתו, ומזה תוכל להשיג קצת במה שהורשה לפי שורשו, כמו שיתבאר עוד מזה.

ד

והחכמה אשר ברא בה הבורא ית' בעת הבריאה היתה בגילוי באותו הדבר שדיבר הבורא אז, וכן הי' הוא החכמה עצמה, ותיכף אחר הדיבור נסתלק החכמה וזה הדיבור מאותו הדבר 100 שנברא, שזה החכמה והדיבור ההוא אינו דבוק בה, אך מ"מ נשאר רשימה קצת, שהמשכיל על אותו הדבר יכול להשיג ולמצוא זו החכמה, והיינו ע"י תמונת זו הדבר, וכח הרצון הבורא הנשאר בה לקיומו של אותו הדבר מזה יכול להבין 105 חכמת הבורא בבריאות כל אחד לפי השגת שכלו. וכן השגחתו ית', בעת הבריאה של אותו הדבר הי' ההשגחה על אותו הדבר בפרטות ובהשגחה גלויה, ותיכף אחר כך נסתלק מן הדבר ההשגחה, אך נשתייר השגחה מועטת בבחי' רשימו בכדי שלא יתבטל זו הדבר מהבריאה. וזו הבריאה 110 נקראת בשם שבירה, שמתחילה היתה בהשגחה מרובה

94 כלומר | ב: כלמר. || שהוא | ב: הוא. || 98 ברא | א: ברה, ב: בראה. || בגילוי | א: בגלוי. || 99 הדבר שדיבר | א: הדיבור שדבר. || עצמה | א: עצמו. || 100 הדבר | א: ב: הדבר. || נסתלק | א: נסתלק. || הדיבור | ב: הדיבור. || 101 שנברא | א: שניברא. || הדיבור | ב: והדיבור. || 102 הדבר | ב: דבר. || 105 בבריאות | ב: בבריאותו. || 108 מן | א: נסתלקו מזה. || השגחה | עד כאן מגיעה העתקה ב.

98-112 והחכמה אשר ברא כו' | ראה לעיל עמ' קיט.

מאוד והחכמה הייתה בגלוי מאוד, ועתה נסתלק כל האורות שהיא ההשגחה, וכן החכמה, ולא נשתייר רק בבחי' רשימו. וכן הוא תמיד בכל יום, בעת ההשגחה מרובה וגלוי' נקרא התפשטות חסדו ית', ובעת סילוק ההשגחה והחכמה הוא השבירה והמיתה, שהכלי ירדה ממדרגתה והאור נסתלק למעלה, אך האור שנסתלק נשאר בבחי' מקיף ושורש להאיר משם אל הכלי תמיד, ויכול הכלי מחמת זה לחזור אל שורשו. וזהו דוגמת האדם, שמתחילה מלמדין אותו כל התורה כולה לפי שכלו אשר גזר עלי' הבורא חכם או טיפש ואח"כ הוא שוכח, וזהו הסינוק, אך מחמת הלימוד שמתחילה יכול לבוא עליהם, כמ"ש ותן חלקינו בתורתך, מחמת יגיעה בכל ימיו, וחזור לימי קדם שלו שהוא ימי הבריאה בבחי', וזהו חזרתו אל שורש נשמתו. וכן בהתורה, בעת שנתגלה למשה וישראל במעמד הר סיני גילה השם ית' ב"ה כל התורה כולה בכל

111 נסתלק | כ: ניסתלק. || 116 שנסתלק נשאר | כ: שניסתלק נישאר. || 123 שנתגלה | כ: שניתגלה.

117-113 וכן הוא תמיד כו' | ראה לעיל עמ' קכ. || 123-118 וזהו דוגמת האדם כו' | ראה לעיל עמ' קטו. || 119-118 שמתחילה מלמדין... לפי שכלו אשר גזר | הגר"א מצרף שני מאמרי חז"ל: "דרש רבי שמלאי, למה הולך דומה במעי אמו... ומלמדין אותו כל התורה כולה... וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וספרו על פיו ומשפחו כל התורה כולה" (נדה ל ע"ב). "הדריש ר' חנינא בר פפא, אותו מלאך הממונה על ההריון... ונוטל טפה ומעמידה לפני הקב"ה ואומר לפניו, רבש"ע טפה זו מה תהא עליה... חכם או טיפש" (נדה טו ע"ב). על פי הגר"א, אמנם מלמדים את האדם את כל התורה, כמאמר ר' שמלאי, אלא שמלמדים אותו כפי שכלו שנגזר עליו, כמאמר ר' חנינא בר פפא. || 121 ותן חלקינו | תפילת שמונה עשרה. || 130-123 וכן בהתורה כו' | ראה לעיל עמ' קטו.

125 פרטי' וקדוקי' וטעמי' אפי' מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש, ואח"כ נסתלק ולא נשתייר רק האותיות והתגין, והיינו האותיות הן בחי' הכלים של אור החכמה והן מקבלין כל החכמה, והתגין בחי' הרשימו לדרוש על כל קוץ וקוץ ולחקור עליהן עד שיבוא על כל החכמה אם זוכה לפי ערך נשמתו. והבן בכל דבר בפרטות כי בכל דבר יש אלו הבחי'.

ה

וכלי ההשגחה הן ששה שבהם מנהיג הבורא ית' עולמו, והיינו חג"ת נה"י, כלומר שלפעמים מנהיג בחסד ונותן טוב עד קצה, שיותר מזה לא הי' יכול בעל בחירה הבוחר בטוב שהן רצונו ית' היינו המקיים מצותו לקבל, וזהו החסד הוא ענף החכמה עצמו שאמרנו שהוא כח מהות המקיים כל דבר, וכן באמת לכל משכיל נראה שכל החסד והטוב הוא החכמה, חזולת זה אין טוב בעולם, וכן כלל החסד הנמצא אינו רק ענף מטובת החכמה. ולפעמים מנהיג בגבורה ונותן דין לעוברי רצונו, כי לסיבה זו נבראו בעלי בחירה ובעלי גבול, ומחמת זה צמצם את רצונו בכדי ליתן מקום לבעל דין לעשות לאיש כמפעלו, ולרשע גמור עובר רצונו מנהיג במידת הגבורה על אויביו יתגבר, ולבינונים מתנהג בשניהם

125 לחדש | כ: להתחדש. || 126 נסתלק | כ: ניסתלק. || נשתייר | כ: נישתייר. || האותיות | כ: האותיות. || 127 האותיות | כ: האותיות. || 135 מצותו | מנוקד בכתב היד.

125 אפי' מה שתלמיד | ויקרא רבה כב א. || 176-132 וכלי ההשגחה הן כו' | ראה לעיל עמ' צא-צב. || 142 לעשות לאיש כמפעלו | על פי משלי כו כט: "אשיב לאיש כפעלו". || 143 על אויביו יתגבר | ישעיה מב יג.

145 והוא מדת הרחמים שמוחץ ורופא ממית ומחי', מצפצפין ועולין, וזהו כלל העולם מתנהג בשני אלו והכל ברחמים. והדין ידוע שהוא ענף הבינה, כי כל עיקר גבול להרצון הטוב לבל יתפשט יותר ויתהוו הברואים הוא בכדי לתת דין לבעל בחירה אשר יבחר ברע, וזהו מבינה דינין מתערין, וכן מבריאה, כי התעוררות הדינין הוא מגביל להרצון שאם הי' הרצון בלי גבול לא הי' מקום לבעל דין כלל. ומהגבול להרצון הטוב הוא מתעורר הרע.

150 והתפארת הוא שרשו בדעת, ידיעת הדבר בכל הבחי' בהרצון עם הגבול שניהם ביחד, ונקרא תפארת כי התפארת אינו רק בדבר הכלול ולא בדבר המיוחד שהוא בטבע, אך אם הוא כל יכול הוא עיקר ההתפארות צח ואדום, והיינו שיש בו דין ורחמים ומתנהג ברחמים, וכמ"ש ותפארתו עבור על פשע, ולכן נקרא רחמים כי לרחם אינו צריך רק למי שראוי ליסור בדין. אך אלו הג' הם כל א' בתכלית הקצה שלו, וא"כ א"א לעוה"ז להתנהג בהם, והיינו א"א לתת החסד להטובים

160 המקיימים רצון הבורא ית' כי אין צדיק בארץ כו', וצריך עדיין לדין למרקו ולזככו בכדי שיהא ראוי לקבל החסד הנצחי ההוא, ולמדה זו אנו קוראין נצח, שהייסורין והדין

153 ונקרא | כ: וניקרא. || 157 נקרא | כ: נקרה.

144 שמוחץ ורופא ממית ומחי' | על פי דברים לב לט: "אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא". || מצפצפין ועולין | על פי ראש השנה טז ע"ב-יז ע"א: "בינוניים יורדין לגיהנם ומצפצפין ועולין". || 148 מבינה דינין מתערין | על פי זוהר ח"ג סה ע"א: "והאי נהרא אתקרי א"ם... מטטרהא דינין מתערין". || 155 צח ואדום | שיר השירים ה. || 156 ותפארתו עבור | משלי יט יא. || 160 אין צדיק | על פי קהלת ז כ: "כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא".

הבא על הצדיקים בעוה"ז הוא מצד חסדו ית' בכדי שיהא חסדו לנצח, ובזה המדה מתנהג עמנו בני ישראל כמ"ש וגם נצח ישראל כו' שסובלין גלות ויסורין בכדי להושיבם לנצח ויגביהם, וגם א"א לשלם גמול ידי הרשעים בעוה"ז כי למעט פעמים עשו רצונו ית' כמו לנבוכדנאצר בג' פסיעות וניתן עליו הוד מלכות בעוה"ז, ובאמת הוא מצד הדין בתכלית, כי משלם אל שונאיו אל פניו והודו יתהפך עלי' למשחית.

170 ובזו המדה אחיזת הס"א שהוא כח הרעים בעולם בטובת עוה"ז. ויסוד הכל שמתנהג בכל הה' מדות הנ"ל שמנהיג בעולמו לזה במידה זו ולזה במידה זו, וזהו קיום העולם וברית עולם הוא יתד שלא תמוט, שיתקיים העולם גם בהתגברות הדין מאד מאד, כמו בימי המבול היתה אז יסוד עולם מתקיים בנח ובניו והי' מתנהג עמו במדת הרחמים שהוא מדה כלליות חסד ודין מעורב.

175 ואלו הששה נקראים ששה קצוות, כי כל אחד יש לו קצה וגבול, והן מתפשטין בששה קצוות העולם ומנהיג בהם את עולמו, וע"י הששה הנ"ל מתגלה כבוד מלכותו ית' שהוא עיקר ושורש כוונת הבריאה, וזהו מלכות תכלית הכל שלומי

180

177 נקראים | כ: ניקראים. || 183 בקיום | כ: בקיומת. || 185 ונתגלה | כ: וניתגלה.

164 וגם נצח ישראל | שמואל א טו כט. || 167 בג' פסיעות | סנהדרין צו ע"א, על פי גירסת המדרש והילקוט שמעוני. || 169 משלם אל שונאיו | על פי דברים ז י: "ומשלם לשנאיו אל פניו להאבדו". || והודו יתהפך | על פי דניאל י ח: "והודי נהפך עלי למשחית". || 173 יתד שלא תמוט | על פי גיטין יז ע"א: "יתד היא שלא תמוט". || 177-186 ואלו הששה כו' | ראה לעיל עמ' קכב. || 180 תכלית הכל שלומי | נראה שצריך להיות: תכלית הכל שידעו שלומי. || שלומי אמוני ישראל | שמואל ב כ יט.

אמוני ישראל שיש בורא משגיח על כל באלו הבחי' ותכלית הכל לקבל עול מלכות שמים ומלכותו בכל משלה. וע"י קבלתינו עול מלכות שמים בקיום רצונו זהו תר"ך מצות בו מכתירין אותו בכתר מלוכה, שמקיימים עבודתו כעבד המקיים רצון אדונו ונתגלה רצון הטוב האמיתי בתכלית ונתגלה כבוד מלכותו.

ו

והו' אלו שמשו בו' ימי בראשית והם ז' תחתונות דעתיק יומין, כלומר בכל בחינה הנהיג את יומו ונתהוו בו בחינת פרטות הברואים. והג' ראשונות דעתיק הן ג' אורות, א' אור הראשון הכללי שנתפשט תחילה, והב' שנגנו תכף בסוד ויהי אור, מלמד שנגנו י', והוא סוד ההסתלקות. והם ב' אורות פנימי ומקיף, דהיינו הפנימי הוא סוד וירא אלוקים את האור כי טוב, סוד האור שמשתייר בכלי בסוד פנימי והוא הרשימו, והמקיף הוא האור שנגנו ולא הי' יכול ליכנסו בהכלי ונסתלק. ונמצא האור הפנימי נמשך מן ההתפשטות, והמקיף נמשך מן ההסתלקות. ומזה ההסתלקות נתהו' מקום זה תחלה. ובכלי יש פנימית וחיצונית, כלומר שיש חסד וטוב להפנימית

189 כלומר | כ: כלמר. || הנהיג | כ: הינהיג. || ונתהוו | כ: וניתהוו. || 191 שנתפשט | כ: שנתפשט. || שנגנו | כ: שנינגנו. || 192 ההסתלקות | כ: ההסתלקות. || 193 ומקיף | כ: ומקף. || דהיינו | כ: דהנו. || 195 והמקיף | כ: והמקף. || 196 והמקיף | כ: והמקף. || 197 ההסתלקות | כ: ההסתלקות. || נתהו' | כ: ניתהו'. || 198 פנימית | כ: פנימת. || כלומר | כ: כלמר.

182 ומלכותו בכל משלה | תהלים קג יט. || 192 ויהי אור | בראשית א ג. || 193 מלמד שנגנו י' | זוהר ח"א טז ע"ב. || 194 וירא אלוקים | בראשית א ד.

סוד הנשמה ועה"ב, וחסד וטוב לעניני הגוף ועה"ז שהן החיצוניות. ומן טובת עוה"ז נמשך המ' והיצה"ר והוא מחמת שהוא מסולק מאור ההסתלקות, אך מחמת שהוא בא מאור מקיף שהוא אור גדול מאור הפנימי והוא גדול מאד שלא הי' יכול הכלי לסובלו ונסתלק ומאיר ומתנוצץ מרחוק מאד, ולזה בא טוב גם אחר שנסתלק, אך הוא מסולק מהרצון, והוא סוד הכנעות המדות ושבירת היצ"ה, וכאשר כופה את יצרו ומכניעו הרי מקיים רצונו ית' גם מזה ההעדר ועושה רצונו הרי הוא מושך רצונו השורש שהוא אור המקיף והרי הוא ישוב למקורו הראשון, ונקרא בעל תשובה שמשיב אבידה שאבד הצדיק צדיקו של עולם, והוצרך לסלק רצונו בכדי שיהי' בעל בחירה ולא הי' באפשר רק אם יהי' בהסתרת וסילוק רצונו, ואפשר להלך אחר טובות עוה"ז אשר מסולק מרצונו וכפה את יצרו ובחר בו ומאס ברע דבר שהוא נגד רצונו ית' ומשיב האור המקיף הגדול לשם, ובזה תבין סוד במקום שבע"ת עומדין כו'. והבין מאד.

ז

הכלים והאורות שהן כלל ההשגחה הן בב' בחינות עגולים ויושר, שהן השגחה כלליות והשגחה פרטיות, והיינו בכל

200 החיצונית | כ: החיצונית. || 201 ההסתלקות | כ: ההסתלקות. || 209 שאבד | כ: שעבד. || 212 ומאס | כ: ומעס.

200 המ' = המדות. ראה להלן שו' 205. || 209 שאבד הצדיק | על פי מאמרי זוהר רביס, כגון ח"ג טז ע"א. || 214 במקום שבע"ת | ברכות לד ע"ב. || 216-227 הכלים והאורות כו' | ראה לעיל עמ' קיח.

יום מהששת ימי בראשית היתה על אותו בריאה פרטיות
 המיוחדת לאותו יום בהשגחה פרטיות ועל שארי דברים
 בכללות, כמו שביום ראשון נבראו כל ברואי בראשית
 בכללות אך עשרה דברים פרטיות ושאר דברים שהן את
 השמים ואת הארץ, השמים בפרטיות וצבאו בכלליות והן
 הארץ בפרטות ושאר צבאה בכללות, וכן תמיד ההשגחה
 על האדם בפרטות ועל שארי ברואי בראשית בכללות, וכן
 באדם על ישראל וא"י בפרטות ועל האומות וח"ל בכללות,
 כמזה שנאמר עיני ד' אלוקיך בה וכו', וכן על הצדיקים בפרטות
 ועל העולם בכללות, ותמיד מחמת הפרטות בא ההשגחה
 אל הכללות ג"כ, כי העיקר הוא הפרטי, כמו מחמת האדם
 נבראו כל הברואים ובא ע"י ההשגחה גם עליהם, וכן ע"י
 הצדיק בא על כל העולם. וזהו שמן הקו בא אל העיגולים
 ומתפשט מן הקו אל כל עיגול ועיגול.

ח

הסילוק והשבירה הוא בבחינות נקודים, שהוא דוגמת
 הנקודה ממש דבר כללי וא"א לתפוס ולדבר מאומה רק
 שמספרה עשר, והוא שורש כל האותיות, ואין אות שאין
 בה נקודה וכן אין בריאה שאין בה נקודה שהוא דבר הנתפס
 הראשון, ודבר שאין נקודה אין דבר, כן השגחתו ית', ורצונו
 הקדום הוא שורש כל השגחה ולא נתפס כלל רק שמספרה

224 וכן באדם על ישראל כו' | ראה לעיל עמ' צ, קיח. || 226 עיני ד' | דברים יא
 יב. || 227-231 ותמיד כו' | ראה לעיל עמ' קיח-קיט. || 233-241 הסילוק והשבירה |
 ראה לעיל עמ' קיג-קיד.

עשר ושהוא כלל ושורש הכל, ונסתלק מן הכלים כמו
 הנקודות מן האותיות, והן חיות העולמות כמו הנקודות שהן
 חיות האותיות, ואין תנועה לאותיות זולת נקודות.
 והן בסוד עינים שעין הוא דוגמת נקודה ממש, חד חשוך,
 ומשם האור שהוא ההשגחה וחיות הכל, והוא בסוד אצילות
 מלשון ויאצל מן הרוח אשר עליו, כלומר שזהו קצת מרצונו
 ית' הבלתי תכלית. וזה ההשגחות הטוב הוא נמשך קצת
 ומעט מן האור הראשון הגנוח והוא דבר רוחני מאד, והכלים
 ירדו לבריאה שמזה הסילוק והגניזה מתהווה הברואים
 מתמונת אלו, שאם לא הי' ירדו הכלים ממדרגותם לא
 נתהווה הברואים ולא הי' נברא האדם בעל בחירה, ולכן
 ירדו בכדי שיתהווה בבחינת בריאה ממש, ובהם גנוח טעמי
 מצות שכיסה עתיק יומין, והן סוד הטוב הגנוח בסוד וירא
 אלוקים את האור כי טוב, והוא עצמו הרצון סוד כתר עליון
 תר"ך מצות. וגבורה דעתיק הוא סוד הבינה, כלומר הגבול,
 שבגבורה נבראו כלל הבריאה ע"י הגבולין והצמצומים
 לחסדו ורצונו ית' אשר הוא להטיב בלי גבול ותכלית,
 והצמצום וגבולין לזה הן סוד הדינין, והן כלל הבריאה, כי

241 תנועה | כ: תנואה. || 244 כלומר | כ: כלמר. || 253 כלומר | כ: כלמר. || 254 והצמצומים |
 כ: והצמצומים. || 255 והצמצום | כ: והצמצום.

239 ונסתלק מן הכלים כמו הנקודות מן האותיות | השווה לדברי הגר"א: "וזהו
 נפש, סוד עולם התהו סוד האותיות, עד בוא רוח אלקים, קלא דנהיג לדיבור,
 סוד הנקודות דנפקין מחכמה" (בתו"ח כג ע"ד). || 240-241 והן חיות העולמות...
 ואין תנועה לאותיות | השווה לדברי הגר"א: "הנקודות הן רוח החיים של
 האותיות לנענע אותן" (בתו"ח יז ע"א). || 242 חד חשוך | וזהו ח"ג קלב ע"ב. ||
 244 ויאצל מן הרוח | במדבר יא כה. || 251 וירא אלוקים | בראשית א ד.

לסיבה זו היתה הבריאה, ועי"ז יתגלה ג"כ רצונו ית' הגנוז
והטוב הצפון כו' כי הכל אחד. והבן.

ט

260 והג' ראשונות דעתיק הן סוד תלת רישין, גולגלתא אורא
ומ"ס, והן סוד ג' פעמים אור, שהן יהי אור ויהי אור וירא
וכו', שהם גמטרי' כת"ר הכלול התלת רישין. ונקראין רישין
שהן השרשין של כל הברואים, והרצון הגנוז בהם אשר
ימצא לנו ואפשר להתגלות, וכן בהכרח עתיד להתגלות
לעתיד לבוא לצדיקים, והן ראשית המציאות. 265

והאור הראשון נקרא רישא דל"א, כי גנוז, ומחמת שנגנו
ואינו נגלה לנו והוא בערכינו בבחינת אין סוף מצד הגניזה
לכן אמרו שאין סוף גנוז בו, כיוון שגם הוא אינו נגלה לנו
רק בסיבת המציאות. הרי המציאות הוא לבוש ממש להמצא,
שגם זה ידוע לנו שיש בורא הממציא הכל ונגלה לנו ע"י
270 המציאות, הרי המציאות לבוש אליו, וכמו שזהו המציאות
אינו נגלה לנו כן הוא אינו נגלה. וכן רצונו האין סוף אשר
למעלה מזה הוא בבחינת אין סוף אצלינו אך אין לנו לדבר
בהם הגם שיש בו גבול, אך אצלינו הבחינה הראשונה העתיד

275 לנו להתגלות הן האור הגנוז ביום ראשון, והוא יין המשותה
בענביו מששת ימי בראשית ממ"ש. וא' הנוסף שבג' אור על
ג' כת"ר, הוא מורה על כללותה שהן ברצון האחרות הטוב
הפשוט.

264 בהכרח | כ: בהכרח. || 266 שנגנו | כ: שניגנו. || 268 כיוון | כ: כוון.

275 יין המשומר | ברכות לד ע"ב.

והן כלל כל הויות, שיהי אור גי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן מוצא
280 המים הנ"ל, ויהי אור הוא סוד רח"ל, המ"ט כוחות וע' כוחות
בסוד ותחסריהו מע"ט מאלקים שנתהווה אחר הגניזה, והן
ב' פעמים מסוד האור והכלי שנתהווה אחר הגניזה, והן ב'
עינים שמהם יוצאין ב' פעמים דמע"ה, שעיי"ז יזדכך הכלי
ורוחצת בחלב ועולה מן הרחצה כעדר הרחלים, וסוד החלב
285 עמוק הוא מאד, ואין להאריך בענין זה כי לא לדרשה קאתינא
רק למלאות רצון ידידי לפתוח כחודו של מחט.

וזה האור הראשון הוא גולגלתא, כלל הכתר הנקרא גולגלתא
שמקיף וכולל הכל, כמו הגלגל שמקיף את כל העולם כן זו
היא כלל ההשגחה, אע"פ שנגנו משם בא ההשגחה שנזרע
290 בג"ע כידוע, כמ"ש אור זרוע לצדיק כו', ומפירותיו ניזון
העה"ז. ואויר' ומ"ס הן חו"ב, ומ"מ הן נכללין בכתר, שהג'
ראשונות חשובין כאחת, שורש הרצון והתפשטות הרצון
והגבול.

ויסוד עתיק גנוז במצח הרצון, כלומר שעיקר הרצון בשבילו
295 ובשבילו הייתה כלל הבריאה, וע"י נעשה התיקון וחזור
האורות להכלים, וגם הכלים נזדככו הכל ע"י מעשה האדם
מ"ה החדש, כי שורש האור הוא סוד שורש נשמתו נקרא

285 קאתינא | כ: קאתינא. || 287 שנגנו | כ: שניגנו. || שבו | כ: שניו. || 290 כידוע | כ:
כי ידוע. || ומפירותיו | כ: ומפירותיו. || ניזון | כ: ניזון. || 291 נכללין | כ: ניכללין. || 294
כלומר | כ: כלמר.

279-281 שיהי אור... מוצא המים... סוד רח"ל... המ"ט כוחות וע' כוחות | ראה
לעיל עמ' קיא. || 281 ותחסרהו מעט | תהלים ח ו. || 284 ורוחצת בחלב | על
פי שיר השירים ה יב. || ועולה מן הרחצה | על פי שיר השירים ו ו. || 285-286
ואין להאריך כו' | ראה לעיל עמ' קיב. || 290 אור זרוע | תהלים צז יא.

מ"ה (חסר), כי נסתלק אורו ועכשיו ע"י הולדה תמיד ותוספות הארה הוא נקרא תמיד חרתיך עתיקין, שבאמת חוזר לשרשו, ואין דבר חדש אך מ"מ הוא נקרא חדש. 300

וז' ימי בראשית עצמן הן סוד ז' תיקוני גולגלתא, והן שיעורין וגבולין להתגלות האור ולהתהוות הבריאה, והכל בבחינת תיקון ושבירה, אך באמת הן תיקון שכל התלבשות בכדי שיתגלה האור שהוא הטוב והרצון נקרא תיקון. וסיבת התיקון בהז' ימים בשביל זה כידוע, והן עצמן סוד ז' ימי המלואים, שהכל בבחינת התיקון, כמ"ש ויהי ביום השמיני, שהייתה שמחה לפניו, ונקראין ז"ת דגלגלתא הוא בעצמו סוד חסד כידוע, וסוד גולגלתא חוורא והוא יום הראשון הנכלל בו כל הג' אורות הנ"ל, סוד הכתר שבו נכללין כל הז' ימי בראשית כעניין כל מה שנבראו כולם נבראו ביום ראשון, אך בכללות בסוד נקודים ובסוד הסילוק, רק שעלה במחשבה כמ"ש את השמים ואת הארץ, השמים וצבאיהם והארץ וצבאיה, והיא עצמה סוד השבירה, רק כדרך הצורה במצייר שעולה תחילה במחשבה בכל פרטיה ודיקדוקה על תכליתה, והוא סוד ראשית המחשבה הוא סוף התכלית, ואח"כ נסתלק ונתהווה בבחינת קוין בפרטות כל דבר ודבר

302 ולהתהוות | כ: ולמחשבה

299 חרתיך עתיקין | ראה לעיל עמ' סא. || 306 ויהי ביום השמיני | ויקרא ט א. || 307 שהייתה שמחה | ספרא שמיני ג טו. || 309-317 סוד הכתר כו' | ראה לעיל עמ' קטו. || 312 את השמים | בראשית א א. || השמים וצבאיהם | על פי בראשית רבה א יד: "את השמים לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות, ואת הארץ לרבות אילנות ודשאים וגן עדן". || 315 ראשית המחשבה | על פי כוזרי ג עג: "תחלת המחשבה סוף המעשה".

ביומו ובאור הראוי לו, והן סוד ז' הכלים שיצאו מהגרון בז' ימים, ז' פעמים ויאמר בכל יום אחד בראש המאמר, והבריאה וכל העולם עומד עליהם, ואין להאריך, והמשכיל יבין הגם שהם ט' נכללין בז'. 320

י

אדם קדמון נקרא כלל כל העולמות מראשית הצמצום עד סוף הבריאה, כולם בכללות נקרא אדם קדמון, והיינו ששורש האדם הוא כלל הרצון, והוא סיבת הבריאה והוא אשר עלה ברצונו הטוב תחילה, וכל הבחינות אשר יש באדם ממש תרי"ג אברים ושס"ה גידים פרטיות כן הוא ממש יש כל הפרטים בכלל כל הבריאה כולה, עד שנקרא האדם האמיתי עולם קטן. ושורש נשמת הצדיקין המה עם המלך במלכותו ממש, והמה היוצרין שהם ראשית היצור וברוגמתם נצתיירו כל היצור עד שנאמר עליו נעשה אדם בצלמינו כדמותנו, כלומר בצלם ובדמות כל הבריאה. והנאמר הי' משם אלקים שם הטבע, ראשית הדקות והרוחניות אשר בעולם, ובו רצונו

327 שנקרא | כ: שניקרה. || 328 במלכותו | כ: במלכותו. || 330 נעשה | כ: נאשה. || 331 כלומר | כ: כלמר.

328 נשמת הצדיקים | על פי בראשית רבה ח ז: "בנפשותן של צדיקים נמלך, ה"ה המה היוצרים... עם המלך במלאכתו ישבו שם, עם מלך מלכי המלכים הקב"ה ישבו נפשותן של צדיקים שבהן נמלך וברא העולם". הפסוק אומר במלאכתו, המדרש דורש שבהן נמלך, והגרא מפרש במלכותו, כלומר בספירת מלכות. || 330 נעשה אדם | בראשית א כו. || 332 שם הטבע | השווה לדברי הגרא: "ג' דרגין... והן ג' אלקים הידועים בבינה חו"ג... והוא הנהגת הטבע,

ית' מתלבש בהכלי, שראשית רצונו ית' מכוונה בשם אהי'
 אנא זמין לאתגליא, כלומר בראשית המציאות אינו קורא
 אותו בשם זה שהוא מגלה שהוא עתיד להתגלות, הגם
 335 שעתה באיתכסיא וא"א להשיג כלל, וסוף הבחינה אשר בזה
 הוא מתגלה הוא בשם אדנ"י, כלומר זה הוא סוף ותכלית
 גילוי של ארון כל הארץ. ונעוץ תחילתו בסופו וסופו
 בתחילתו, ונכללין שניהם בשם אלקים, כל הבריאה הי' בשם
 340 אלקים, שהוויות כל הדברים ותכליתן גנו בהטבע שהן כלל
 הבריאה. וזה סוד ואהי' אצלו אמון, ע"י ראשית רצונו ית'
 הנקרא בשם אהי' נבראו כולם, והשם הזה הוא כלי אומנתו
 להברואים שהן אומנתו. וסוד אמון מ"ה וב"ן, שכל הברואים
 הן בבחינה זו תמיד, והוא שם התורה כידוע.
 345 וכאשר נגלו ההוויות כולם נקרא רצונו ית' בשם הוי' אלקים,
 שמא שלים, והיינו שהגילוי הוא ע"י הוי', ורצונו ית' הפשוט
 בסוד האחדות נסתלק ולא נשתייר רק בבחינת נקודה לבד,

336 שעתה | כ: | שאתה. || 337 כלומר | כ: | כלמר. || 338 ונעוץ | כ: | ונאון. || 344 בבחינה |
 כ: | בבחינת. || 346 שמא | כ: | שמי"א.

אבל הכל אלקים שופטים והשגחה כי אין אדם נוקף כו'... אלא שהטבע הוא
 השליח, כי נגזר על זה להעשיר זה להעני שולח השי"ת שזה יאבד זה ימצא,
 ואין עושה נס שיבוא ממון ומוה יפרח הממון לשמים, וזהו הטבע" (ב"ז ח"ג,
 טו ע"ד). || 338-333 שראשית רצונו... ארון כל הארץ | ראה בס"ד כח ע"ג. ||
 334 אנא זמין לאתגליא | זוהר ח"ג יא ע"א. || 338 ונעוץ תחילתו | על פי ספר
 יצירה א ז: "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן". || 339 ונכללין שניהם | כלומר
 שני השמות, אהי"ה אדנ"י, הם בגימטריה אלהיים. || 341 ואהיה אצלו | משלי
 ח ל. || 343 וסוד אמון | אמון בגימטריה צ"ו, מ"ה בין בגימטריה צ"ו. || 346
 שמא שלים | אדרא רבא, זוהר ח"ג קמא ע"ב.

והבחינה אשר הי' מתחילה בבחינת נקודה כללית נתהוו
 בבחינת ו' וקו ע"י הוי' ימים ימי בראשית, ונתגלה בחינת
 הוויות אז נקרא רצונו ית' ג"כ בשם הוי', והכל גנו בהטבע,
 350 לכן נקרא הי' אלקים, וחושבן אחד עם אהי' הוי' אדנ"י, שהן
 תכלית ורצון ורצון הבריאה והגילוי הוא ע"י הטבע, והבן
 זה.

והשם אהי' הוא שם העיבור, שעדיין אינו מתגלה אלא אנא
 355 זמין להתגלאה, וזהו שאמרו אהי' עמכם בגלות, שהוא סוד
 הסילוק והעיבור, ובשם זה דבוק שורש נשמת ישראל, וכן
 שורש התורה, כי הכל בשורש אחד, ההשגחה שהוא שורש
 הבריאה וקיומם תורה וישראל. וכלל השגחה נקרא תמיד
 הקב"ה, שנכלל ההשגחה בב' בחינות חסד ודין, שע"י אלו
 360 יתגדל ויתקדש, וזהו שאורייתא וקוב"ה וישראל הכל אחד.
 ואם תשכיל בדברינו הנ"ל תבין מה שכתוב שבין עיגולי אדם
 קדמון ובין יושך אדם קדמון עומדין עיגולין ויושר של כל
 העולמות ע"ש, והיינו העיגולין סוד הנפש ונקודה אשר
 נשתייר בבחינת הרשימה, והאור נסתלק למעלה להיות

349 וקו | כ: | וק"ו. || 355 להתגלאה | כ: | להתגליה.

354 והשם | שם העיבור | ראה בס"ד פ ע"ב ע"ד. || אנא זמין להתגלאה | זוהר
 ח"ג יא ע"א. || אנא זמין | השווה לדברי הגר"א: "אסתימו מבעיני מכל סטרין
 והוא הגלות שאף בעיבור אינו, שעבור מורה על קרוב לזמן הגאולה כמו חבלי
 משיח, וכמו ביציאת מצרים שאמר הקב"ה אקיי"ק זמין אנא לאולדא" (ב"ז ח"ג,
 טו ע"א). || 355 אהיה עמכם | על פי ברכות ט ע"ב: "ואני אהיה עמכם בשעבוד
 מלכות". || 360 שאורייתא וקוב"ה וישראל | על פי דברי רמח"ל: "והנה בזה
 אמרו כי הקב"ה והתורה וישראל אחד הוא" (אדיר במרום, לא ע"א. ראה: י'
 תשבי, קרית ספר ג, עמ' 489). || 361 שבין עיגולי | דרך עץ חיים, שער ד ענף
 ד.

365 בבחינת שורש הנשמה ולהתנוצץ משם תמיד כדי שפעו, והתנוצצו אח"כ בתיקון נקרא בשם קו ויושר. וידוע שבמחשבה עלה ברצונו ית' האדם תחילה ונסתלק מיד, הרי בבחינת עיגולים הי' הוא תחילה לכל הברואים ולבסוף בהבריאה עצמה הי' האדם בסוף, וכן תמיד בבחינת התיקון האדם נתאחר בתיקונו, משא"כ בשור או כשב או עז כי יולד 370 כתיקונו ונגמרו תיקונו. ונמצא בבחינה אחת הוא מעולה מכולם בבחינת המקיף סוד העיגולים ובבחינה אחד הוא למטה מכולם והוא בבחינת הפנימי והיושר בריאה פרטות רשימה שנשתייר. והבן מאד.

375 ובהבינך כל הנ"ל תבין איך תלוי הכל במעשה בני האדם שכולם עולים ויורדים עמו ע"י מעשי, ששרשו למעלה מכולם, דהיינו מהמלאכים, כי [המלאכים] הם כוחות מברואי העולם ושלוחי הבורא לתת לברואי העולם כפי (חסר), וכולם תלויים ועומדים עד שיעשה האדם רצון קונו. וכשיעשה רצונו מעורר רצונו ית', אשר רצונו להטיב, ונותן 380 לשורש נשמתו, וכאשר נתוסף בשורש נשמתו אזי בא מצד היתרון גם הוספות טוב למטה, ובירידת הטוב למטה בא ע"י כל בחינת הברואים, וכן להברואים למטה, כי דרך שם כהלכות הטוב ההוא נתברר הטוב ויוצא כסולת נקי להאדם.

385 ואם לא הי' אדם הראשון חוטא לא הי' מצטרך האדם לטרוח

365 שפעו | כ: תחילה נכתב: שפע, ואחר הועבר הקולמוס ונכתב: שפו. || 377 מהמלאכים | כ: מהמלכים. || 378 ושלוחי | כ: ושילוחי.

367 שבמחשבה עלה ברצונו | אולי על פי ברכות סא ע"א: "בתחלה עלה במחשבה לבראת ב' ולבסוף לא נברא אלא אחד". || 370 שור או כשב | ויקרא כב כז.

390

395

400

405

בעמלו בברירת הטוב, והי' מתברר מאילי, מחמת שההעדר הטוב אשר נתערב הוא אינו מחמתו רק מהכרח הבריאה, שעלה בן ברצונו שיברא בריאות בעלי גבול הטוב בכדי שיהי' בחירה לאדם, ומחמת זה מעורב תמיד גם בחינת ההעדר הטוב בזה הטוב. אך מחמת שחטא וגרם ב' פחיתות, א' שמתערב גם זהוים ורע בהטוב, והב' שהרע בא ע"י, ומחמת זה צריך טורח רב להתברר, וגם הוא בעצמו צריך לטרוח לברר מה שעירב בעצמו, כי תמיד פועל אדם ישלם לו. ותבין כל זה, שתמיד בן בבוא הרצון לעולם דהיינו להכוחות] מעלה או ברואי מטה קודם שנתגלה זה הטוב נקרא בחינת עיבור, ושם הוא הביורר.

וכן בהתורה, בעת דיבור ה' אל משה הי' הכל בגילוי רצונו ית', כי הגיד לו בכל פרטי' ודיקדוקי', ואח"כ נסתלק ולא נשתייר רק בחינת רשימה, סוד הדרושים שנדרשו אח"כ מו' יתירה או שאר אותיות, וכן בתורה שבכתב עצמו הנקודים והטעמים שהן להבין פרושיה נסתלקו ולא נשאר רק הקוצין והתגין שהן בחינת הרשימה. וכאשר בא האדם ומעורר שורש נשמתו שיתנוצצו אילי' הערות רצונו ית', ובא ע"י כוחו וברואי העולם הדביקים לנשמתו שנבראו בשבילו בכדי שיתגלה לו על ידם, ונותנים זה לזה רשות לגלות עד בוא אל"י ממש, ומתחילה נותנים זה לזה רשות לקבל עול מלכות שמים והוא רצונו ית' ואח"כ נותנים רשות לגלות, כל זה

391 זהוים | כ: זהומה. || 400 או | כ: גר, ואין לו מובן. || 401 פרושיה | כ: פרושי. || 404 לנשמתו | כ: לנשמתו.

397-406 וכן בהתורה כו' | ראה לעיל עמ' קטו-קטז.

מתנהג תמיד, והבן היטב. וזה סוד אני אענה את השמים
והשמים יענה את הארץ והארץ יענה את יזרעאל, והבן....

410 ענין או"א. כבר ביארתי שרצונו ית' הטוב נגנו ועלה למעלה
מהשגת הברואים, ובדרך זה נבראו כל העולמות. וכאשר
חזרין ובאין לעולם בהתפשטות ב', בא בדרך עיגולין ויושר
בכללות ובפרטות. והיינו השמים מקבלין האור בכללות
ומאיר לארץ, והוא מוציא ע"י האור כל דבר ודבר בפרטות.
415 ונקרא השמים תמיד בשם אב, כענין אבינו שבשמים, כי שם
הרצון בא בכללות בבחינת אב, ומשם בא לארץ שהוא
בבחינת אם, ושם נשתהה ימי קליטה ואח"כ ימי עיבור
והלידה אח"כ, והצמיח כל דבר ודבר בפרט[ות] כמו שנצטייר
בה הטיפה הבא מן האב, הוא הבנין אב לכל הדבר ההוא.
420 שאב הוא מלשון ולא אבה, שהוא פירוש רצון, ונקרא בזוהר
הקדוש תאובתא דכולא, שכולם מתאווים וחפצם לזה שהוא
הטוב האמיתי, וגם רצון הבורא בזה הדבר ההוא תמיד וכל
עניני ההשגחה, וזה סוד שבח הגשמים ששיבחו חז"ל בגמרא.
ונקרא גשמים שזה הוא התחלת הגשם, ודרך זה בכל עולם
ועולם. 425

וכן בדרכי ד', אהבה ויראה הם או"א. כי אהבה הוא בדרך
כללות, שהטוב אינו טוב רק אם הוא כולו טוב בלי העדר

408 היטב | כ: הטיב. || 409 יזרעאל | כ: יזראל. || והבן.... | הנקודות נמצאות בכתב היד. ||
417 נשתהה | כ: נשתהא. || 420 פירוש | כ: פירושי. || 421 דכולא | כ: דכולה. || 427
כולן | כ: כולה.

408 אני אענה | על פי הושע ב כג-כד: "והיה ביום ההוא אענה נאם ה' אענה
את השמים והם יענו את הארץ... והם יענו את יזרעאל". || 421 תאובתא
דכולא | זוהר ח"ב כב ע"א. || 423 שבח הגשמים | תענית ב ע"א.

כלל, ולכן אהבה בגי' אחד. ואהבת הטוב מעורר לעשות
רצון קונו, בין מחמת אהבת הטוב או אהבת להשיג הטוב
430 האמיתי או לקיים רצון קונו בלי שום חפץ וחשק להשיג
טובתו לעצמו, אז הת[לך] ופועל ועושה רצון קונו באהבה
ויראה, כי פרטי ודקדוקי המצות וזהירות מדקדוק העבירות
אינו אלא מחמת יראה, אך יש כמה וכמה בחינות ביראה
כמו באהבה, וכל אחד כפי בחינתו, והיינו שבעשות המצוה
435 יבוא לרב טוב הצפון לצדיקים, אך מחמת שְׁמֹתֵינָא שאינו
עושה המצוה כתיקונה ויוגרע שכרו, מחמת זה הוא רואה
שיהי' המצוה כתיקונה בכל פרטה ודיקדוקה, [ו]נצטייר פרט
המצוה במעי אמו שהיא היראה.

וכן תורה שבכתב הוא בבחינת אבא, שבה רצון הבורא ית'
בכללות, ופרטי המצות ודקדוקים הם בתורה שבע"פ. וכן
440 בשכל האדם, כי חכמת האדם שנשתייר בו הוא בחינת
הרשימה שנשתייר אחר הסילוק ממה שנתגלה תחילה בעת
יצירתו חכם או טפש, ומלמדיו לו כל התורה כולה ושוכת,
ולא נשתייר לו כי אם מעט מן המעט אור החכמה לקיום
445 [שבלא] זה לא הי' אפשר להתקיים, כמו חכמה לינוק, והיא
מתגדלת עמו, והוא חכמה חיצונית רק שהוא לבוש להחכמה
האמיתית להשיג רצון קונו. וכאשר בא השגה ההיא
בשכליות אל מוחו ובבוא אל מחשבתו שם יתברר ויתלבן
הדבר ההוא להוציא על בוריו. כן הדבר ההוא, אל רצונו בא

432 ודיקדוקי | כ: ודיקדוקי. || מדקדוק | כ: מדיקדוק. || 433 בחינות | כ: בחינת. || 435
שמתיירא | מנוקד בכתב היד. || 440 בתורה | כ: בתורת. || 445 שבלא | כ: [שבבחינת], ואין
לו מוכן. || לינוק | כ: להניק. || 449 על בוריו | כ: אל בוריא. || אל רצונו | כ: על רצונו.

440-449 וכן בשכל האדם כו' | ראה לעיל עמ' קטו.

450 בכללות, ואח"כ מתפשט ובא אל הלב הדבר ההוא על בוריו, וחפץ את הדבר או מתעב הדבר. ולכן נקרא הלב איפ"ה, לשון מאפה ולשון מחמם, שהיא הנותנת מידה להדבר איך לחשוק להעניין, והדבר ההוא מחמם תאווה וחשקו אשר עלה על לבו ומתגבר בה או ממעט בחשק לחשוק העניין ההוא. [ועל כן] החכמה נקרא אב והבינה נקרא אם, כי 455 החכמה אשר בה ברא הבורא ית' את [הכל, היא] ברצון אחת כפי אשר עלה ברצון הבורא, ושינוי הוא מחמת ציור המעשה אשר עלה ברצונו לעשות בדרך הזה. והבין שא"א להיות בצורה זו רק אם יתפשט החכמה בדרך הבינה, כי 460 שינוי החכמה וצורה מחמת הבינה אשר הבין בהברואים, וכן תמיד גם בב"א גם בעולם גם בהתורה גם בהשגחה הכל על דרך זה, והבין.

וכן הוא סוד י', היא סוד אבא טיפה בכללות, וכשבא הטיפה לד' רוחות העולם סוד ד' נעשית ה'. וזה סוד [י"ה] אבא ואימא, ושם נצטייר בבחינת פרטיות ונעשה ו' אחר הלידה, 465 וזו ה' הוא משפיע בפרטיות ל[עה] [ז] סוד ד', וזה סוד הוי'.

עד כאן מצאתי. ואח"כ נכתב הקדמה להבין הצמצום שנכתב בספר הדבם קדוש ר"י המיוחס לרבינו הגר"א, אשר סידר הרב ר' מנחם מענדיל זצ"ל. ושם הכל לשון הגר"א בעצמו, 470 והקדמה הנ"ל לא נכתבו שם.

452 שהיא | כ: שהוא. || 453 להעניין | כ: להעניין. || 454 בחשק | כ: בחישק. || 455 [ועל כן] | השלמה משוערת בגלל פגם בכתב היד. || אם | כ: אמה. || 456 ברא | כ: ברה. || [הכל, היא] | השלמה כנ"ל. || 457 ציור | מנוקד בכתב היד. || 466 ל[עה] [ז] | השלמה כנ"ל.

451 וכן נקרא הלב איפ"ה | ראה סנהדרין סד ע"א.

ראשי שמות

חיבורי הגר"א.

- ב"א - ביאורי אגדות, ווארשא תרמ"ו.
- ב"ז - ביאור זוהר, ווילנא תרמ"ב.
- ב"מ - ביאור משלי, פתח תקוה תשמ"ה.
- בס"ד - ביאור ספרא דצניעותא, ווילנא תרמ"ב.
- בס"י - ביאור ספר יצירה, ווארשא תרמ"ד.
- בשי"ה - ביאור שיר השירים, בתוך סידור הגר"א, חלק ב, ירושלים תרנ"ח.
- בת"ז - ביאור תיקוני זוהר, ווילנא תרכ"ז.
- בתז"ח - ביאור תיקוני זוהר חדש, ווילנא תרכ"ז.

חיבורים אחרים.

- אדיר במרום מאת ר' משה חיים לוצאטו, ווארשא תרמ"ו.
- אדם ישר ב מאת ר' חיים ויטל, קראקא תרמ"ה.
- מים אדירים מאת ר' מנחם מענדל משקלוב, ווארשא תרמ"ו.
- נפש החיים מאת ר' חיים מוולחין, ווילנא תרל"ד.
- סערת אליהו מאת ר' אברהם בן הגר"א, ווילנא תר"ן.
- עליות אליהו מאת ר' יהושע העשיל לוין, ווילנא תרל"ה.
- רב פעלים מאת ר' אברהם בן הגר"א, ווארשא תרנ"ד.
- שער ההקדמות מאת ר' חיים ויטל, ירושלים תרס"ט.
- שער המצוות מאת ר' חיים ויטל, ירושלים תרס"ה.
- שער מאמרי רשב"י מאת ר' חיים ויטל, ירושלים תשי"ט.
- תיקוני הזוהר, זיטאמיר תרכ"ג.